

Redacția administrației
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare nr. 30
Redacția zărilor nu se
scrie. Măsurătoare a nă-
sărită!

BIRORU DE ANUNȚURI:
Brașov, piața mare nr. 30
Inserate mai primese în Viena
Eduard Moser, Hassenstein & Toiger
(H. H. Moser), Hans Schalk, Alois
Kundi, M. Dicks, L. Oppel, J. Don-
enberg; în Budapesta: A. V. Goid-
berger, Anton Mess, Rektan Bernat;
la Frankfurt: G. L. Damb; în Ham-
burg: A. Steiner.

Prețul inserțiilor: o seriă
surmontă pe o coloană 8 or.
și 80 or. timbru pentru a pu-
blica. Publicații mai dese
după tarif și învoială.
Reclame pe pagina III-a
sunt 10 or. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMERŪ DE DUMINECĂ 7)

„Gazeta” este în tă-care și
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 12 fr., pe șase luni
6 fr., pe trei luni 3 fr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrație, piața mare
nr. 30, etajul I.: pe un an
10 fr., pe șase luni 5 fr., pe trei
luni 2 fr. 50 or. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fr., pe
șase luni 6 fr., pe trei luni 3 fr.
Ună exemplară 5 or. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 37.—Anul LV.

Brașov, Duminecă, 16 (28) Februarie

1892.

Brașov, 15 Februarie v.
Nici unul dintre capetele in-
coronate de aji nu este atâta de
vorbăreț ca împăratul Ger-
maniei.

Mai în fiă-care lună diarele
reproducă câte un discurs, ce
l'a ținut împăratul Wilhelm, aci
cătră vr'o deputație, aci la câte
o festivitate, aci la câte un ban-
chetă politică. Și i-se dă adeseori
prilegiu împăratului de a vorbi,
căci călătorește mult prin toate
ținuturile Germaniei.

De când Wilhelm II-lea a luat
conducerea treburilor împărăției în
mâinile sale și a constrins pe
principele Bismarck să se retragă,
în cercurile conducătoare din totă
Germania s'au dat pe față multe
și mari nemulțămiri cu mersul
lucrurilor.

Ținutul împărat, nerăbdă-
tor de a vedea pe toți supușii
săi închinându-se noii direcțiuni,
ce a dat-o el însuși, fără Bis-
marck, afacerilor imperiului, de
câte ori vorbește, lasă să se cu-
noască amărăciunea ce îl cuprinde,
când se gândesc la aceia, cari
cutază a critica politica sa.

Mercurea trecută însă împăra-
tul Wilhelm, într'o vorbire, ce a
ținut-o la banchetul festiv al
dietai provinciale brandenburgese,
și-a dat pe față indignarea și
disprețul său, față cu cei ce căr-
tesc în contra guvernului ger-
man de aji, cu-o energie ui-
mitoare.

Wilhelm al II-lea, care se
declară una cu guvernul său de
față, pe care îl conduce însuși,
a mers așa departe în toastul
său, încât a dădit, că cei ce n'usă
mulțumiri cu starea lucrurilor
în Germania, „mai bine să și scu-
ture prafu german de pe pan-
tofi și să emigreze.”

Acosta ne aduce aminte de
vorbele despoților mititei de pe
la noi, cari, când ne plângem,

că nu ne lasă să ne folosim de
dreptul de a vorbi în limba nos-
tră maternă românească, ne răs-
pundeau: decă nu vă place aici,
mergeți peste graniță la Bucu-
resci!

Bine răspuse „Gazeta popo-
rului” din Berlin la vorbele îm-
păratului întrebându: „Decă în
adeveră la provocarea împăra-
tului toți nemulțămiiți ar emigra
din Germania, câți Germani ar
rămâne acasă și ore cei rămași
acasă fire-ar în stare de a sus-
ține mărirea Germaniei, care a-
duce mărirea și casei domnitoare?”

Dér la noi ce ar fi, când ar
emigra toți nemulțămiiți? Ar răs-
mâne numai d-lu Szapary cu Ji-
dovii, cari și-au maghiarisat nu-
mele cu timbru de 50 cr., dér în
cele din urmă și aceștia ar lua'o
la fugă, căci n'ar mai avé cu
cine să facă gheșefturi.

A mai făcut împăratul Wil-
helm și o profetie, care nu ai
puțină a surprins pe toți și a
produs mare senzațiune în țară
și în afară.

„Suntem meniți încă pentru
lucruri mărete și vă voi conduce
încă la zile strălucite” — dese îm-
păratul cătră bravii săi branden-
burgesi.

Profetia acosta a deșteptat
și în Viena orecare nedumerire.
Diarul oficios „Presse” dăce, că
le doresce Germanilor să se îm-
plinască profetia, dér nu înțe-
lege o asemenea „profetie cute-
zată”, căci dora viitorul este o
carte închisă!

Impăratul Germaniei crede,
că direcțiunea ce-o dă el statu-
lui, nu numai că e cea mai bună,
dér este cea singură mântuitoare,
de aceea a și spus-o la încheierea
toastului, că „direcțiunea lui e cea
bună și că el va cârmui totă așa
mai departe.”

De păsurile celor cârmuiți
Wilhelm II nici că vrea să scie.

Elu cere dela toți să fiă mulțu-
miți, bunăoară cum e mulțumit
un soldat, când stă drept ca
o luminare în rând, așteptându
poruncile mai marilor săi.

Bine, că Germania a ajuns a
fi aji în adevăr o casarmă mare,
în care comandă împăratul, dér
cine-i de vină, decă Germanii nu
se sânt nici decum fericiți sub
acest militarism?

De sigur că înainte de toate
sunt de vină împrejurările, este
de vină lipsa de libertate.

Dér ore acestea se pot schimba
la comandă? Pote să se simță
ore poporațiunea unei împărății
fericită, pentru că așa este po-
runca împărătescă?

Niciodată. Ori cât de mare ar
fi puterea și îngrijirea împăra-
tului Wilhelm II, ea nu va puté fe-
rici poporul german, până ce
acosta nu se va bucura de deplina
libertate.

CRONICA POLITICĂ.

— 15 (27) Februarie.

În săptămâna acosta s'a deschis
nona dieta ungurescă cu mare pompă
în palatul dela Buda. Cei din stânga
estremă, adică kossuthistii, au fost
ceruți în ședința pregătitoare, ca să
vină Majestatea Sa la Pesta, să nu se
folosească la ceremonie altă stégă
decâtă celă ungurescă și să se lase
la o parte stégă negru-galbenă.
Madarasz a dădit, că ceremonialul
de până acum este nelegal, că după
lege numai baronii unguři pot
să încungiure pe rege la deschide-
rea dietei, cu toate aceste, mulți
dintre kossuthistii au fost de față
la deschiderea în palatul dela Buda.
Se vede, că după ce a câștigat
oposițiunea atâtea mandate la
alegerile trecute, kossuthistii speră,
că cu ajutorul apponyistilor, vor
ajunge chiar la guvern și așa n'au
voit să se arate prea îndârjiți față
cu capul statului, lipsindu cu totul
dela ceremonialul deschiderei. Ma-
jestatea Sa cu o suită de generali,
adjutanți, intră în sala

tronului, se urcă pe tron și și
acoperi capul cu calpac. Ministrul-
președinte, conte Szapary, i-a
predat apoi textul discursului
tronului (care se înțelege a
fost compus de el), ér monarchul
ceti apoi discursul adresat cătră
on. domni magnați și deputați.
În acest discurs amintesc, că se
implinesc 25 de ani, de când s'a
înființat dualismul și s'au dat
toate pe mâna Ungurilor. Laudă
rezultatele ce dăce, că le-a dobân-
dit țera în acest răstimp, promite,
că viitoră dietă se va ocupa acum,
după ce finanțele statului sunt în
stare mai bună, cu deosebitele
trebuințe ale vieții de stat. Dăce
că guvernul se va gândi la regu-
larea valutei, mai promite, că se
vor reforma legile esistente de
dare, guvernul avându înainte
ochilor, ca măsurarea dărilor să
fiă cât mai simplă. Una din cele
mai importante probleme a viitor
dieta va fi noua organizare a
administrației (adecă casarea au-
tonomiei comitatense.) Guvernul
va propune un proiect de lege
pentru regularizarea de drept
raporturilor funcționarilor și
pentru regularizarea dreptului
de reuniuni și de întrunire. Se
va propune și un proiect de lege
privitor la înființarea unui
tribunal, care să judece despre
alegerile de deputați. Se vor
aduce proiecte de lege și pe
terenul justiției și se va avé în
vedere sistematica codificare a
legii penale și civile. În afacerile
religionare, discursul tronului
esprimă speranța, că între biserică
și stat va domni și pe viitor
armonia tradițională. În intere-
sul instrucțiunii publice, precum
și în interesul economic de agri-
cultură și de comunicațiune, gu-
vernul promite mai multe pro-
iecte de legi. În fine discursul
constată raporturile amicabile
neschimbate cu puterile esterne,
și esprimă speranța, că noii
deputați vor avé în vedere
numai interesele țării.

Despre naționalități și nemulțămiri
loru nici pomenire nu s'a făcut
în mesagiul regesc. Pentru dom-
nul Szapary interesul țării însem-
nă interesul nației maghiare, ca
și când numai acosta nație ar
trăi în Ardel și țera ungurescă.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Moșu Vasile.*)

Nu'nvetașe carte multă,
Dér trăise multe zile
Și necazu'l dăscălise;
Astfel era moșu Vasile.

Cu zăbun și ghebă albă,
Cum purtau când-va Români,
De bătă mâna-i sprijinită:
Ună bătrân, ca toți bătrâni.

Dér sub genele-i albite
Flacări mai ardeau ș'acuma;
Era vară în lăuntru-i,
Când pe-afar' căduse bruma.

Și pe valea amintirei
Elu adestă primbla privirea.
Ce de umbre, ce de rele!...
Se cutremura cu firea.

Dér precum stejarul falnic

Moșu Vasile Laca a fost unul din
intemeitorii școlilor române din Brașov.
La ridicarea marelui edificiu, în care
se află adăpostite aceste școle, bătrânul
venia și de el se făcuse în mână,
să supravegheze mersul lucrărilor.
Așa ni-lu arată și un portret din
sala de festivități a școlilor, despre
care e vorba.

Mii odrasle-adăpostesc,
Astfel de nepoți o cetă
Pe bătrân ilu ocolesc.

Și la ei cu drag elu caută
Și cu drag le dă povețe;
Multă priescu bătrâne sfaturi
Nepăției tinerețe.

„Dragii mei”, bătrânul dăce,
„Multe ochii mei vădura;
„Multă amar și multe rele
„Peste-ală nostru nemă trecură.

„Văcuri lungi în grea robie
„A gemut șermanu Românul;
„Muncă grea îi era partea,
„Plin de jale-i era sînul.

„Și de mai trăim și astăzi,
„A voit Dumneșu sfântul;
„De-ar fi fost totu după omeni,
„Ne'nghișia de multu pământul!...

„Și scii voi, din ce pricină
„Au venit aceste toate? —
„Nu scia poporul nostru
„Cine e și ce elu pote.

„Nu scia, care-i e nemul,
„Nu scia, care-i e dreptul,

„Și ca mielul spre jertfire
„La străin tindea elu pieptul.

„Deci de vreți, ca sörtea noastră
„Pasul ei să și îndrepteze,
„Minților le dați scință,
„Drumul să vi-lu lumineze.

„Și de voi, de-ală vostru bine,
„De urmași decă vă pasă,
„Hai cu toți, învățaturii
„Să-i zidim între noi casă!...”

Vorba-i nu rămâne stăpă;
Brașe se pornescu bărbate...
Sub a moșului privire
Iată se ridicu palate.

Și bătrânul se'nșenină,
Peptu-i totu mai tare creșce
Și odrasleloru din juru-i,
Prevestind, le glășuesce:

„Văntăriți la brațu, la minte
„Și trăi-vomă mândre zile!”

Junu Român, nu dați uitării
Vorbele lui moșu Vasile!

Brașov, Ianuarie 1892.

A. B.

IANUȘU.

Poveste.

A fostu ce-a fostu.

A fostu odată unu pruncu șerac,
care nu moștenise altă avere după
tatălău său, decâtu lumea și țera:
să trăiescă în ea, de-a fi harnic.
Străin și lipit pământului, elu
decă se vede așa, crepă lumea
pe calea cea mai obla și se
duce, să și capete unu locu,
unde să slujească. Și locu nu-și
căpeta, că unde slujia o dă
două, a treia i-se sloboșia
calea, nu de alta, decâtu
pentru măncarea lui. Că
măncă, de — frică mi-i-vi-s'a
pără chiar minciună: șapte
pite și unu lipiu și o olisă
și o căldare de lapte.

Astfelu, mai multu fără
stăpănu, trăia cum îi ajuta
Dumneșu și umbla de ici-colea,
să nimerescă odată pe omul
după straița și puterea lui,
că încolo: „la mănca ca și
lupu și la lucru ca butucu” —
nu se potrivea. (Pecătu,
că la atata putere, n'a fostu
desutulă minte.)

Totu umblându, totu căștigându,
odată ajunse la unu găzdogiu
mare, care era vestit de cătu
bine și avușia

Dér ce să-i faci, așa-să vremurile și d'alde Apponyi și Ugron să întrecă cu d-lă Szapary, când e vorba să ignoreze interesele de viață ale naționalităților și să le ia peste picior.

Dér sunt și aceste naționalități de vină, decât sunt astfel cu dispreț traccate, căci nu au știut să se fiă solidare, nu sciu să-și apere interesele cu acea energie, fără de care nu se poate impune Maghiarilor.

*

Să trecem însă la cele ce s'au petrecut după deschiderea dietei. In 25 l. c. s'a ales noul președinte al parlamentului. Multă a umblat d. Szapary, ca să-și caute un om, care să fiă destul de „energetic“ spre a pute ține în frâu pe „tigrisii“ din opozițiune. Și lucru ciudat, n'a găsit d-lă Szapary pe altul, decât pe pașa de odinioară dela Bistrița, stăpânul lui Csokán Iános, baronul Banffy Dezső. Mai ciudat este însă, că Banffy până acum nici n'a mai fost deputat și deodată s'ajungă președintele tuturor deputaților. Dér ce să-i faci, puterea lui Szapary e încă mare, căci dispune de majoritate și guvernamentalii în număr de 243 au și dat toți votul lui Banffy, pe când opoziționalii toți, în număr de 158, au votat pentru fostul președinte al camerei Toma P e o h y. Acum să-l vedem pe d-lă Banffy la lucru în dietă. El este foarte încredut în sine, dér tocmai pentru acesta poate să o pățescă, când va voi să-și valideze și față cu opoziționalii, „energia“ sa. Alegerea lui, susținută chiar și amici ai lui Szapary, n'a fost norocită și poate să provoace turburări mari.

*

Ministrul de culte și instrucțiune publică, contele Albin Csáky, éráși s'a apucat de-o așa numită „reformă“ școlară. Vre adevă maghiarizatorul ministru să introducă unificarea școlilor medii. Prin reforma aceasta ministrul unguresc vrea un nou program de instrucțiune pentru toate școlile medii din țară fără osebire de confesiune și naționalitate. Intențiunile contelui Csáky însă nu sunt curate. Prin reforma aceasta el tot maghiarizarea învățământului o urmărește și nu altce-va. Spre scopul acesta s'au ținut desbateri lungi într-o anchetă separată compusă din cei mai „învețați“ Maghiari și Maghiaroni. La urma urmelor însă ancheta a ajuns la stabilirea unui principiu, în felul său foimos, că adevă, numai în zadar s'ar unifica școlile medii din punct de vedere al programului instrucțiunii, decât în toate școlile din Ungaria nu va fi o limbă comună de instrucțiune. În consecință cu principiul acesta vine turbatul șovinist Secuiu, Beksics, și sorie într-o foiă guvernamentală un-

rescă din Peșta, că ori ce-ar face d-lă Csáky nu va fi bine făcut, nici nu-și va ajunge scopul cu noua lui reformă, câtă vreme există școlile medii nemțesci, dér mai ales școlile medii românești. — Va să dică să se pustiască limba română din toate școlile românești. Bravo Secuiu Beksics! Dér să nu uiți, că mâna sacrilegă o pedepsește Dumnezeu cu pedepsa ce o merită!

*

Diarul parisiian „Temps“ sorie următoarele despre situația politică din Ungaria: Prima sesiune a noului parlament unguresc s'a deschis în Budapesta. Impăratul-rege Francisc Iosif pe care l'a isbit în timpul din urmă numeroase casuri de doliu în familie, a putut să părăsască patul de durere al fiicei sale Maria Valeria și să inaugureze în persoană începutul lucrărilor parlamentului unguresc. Totuși însă trebuie să mărturisim, că nici domnitorul, nici ministerul nu stă în fața unei situații seducătoare. Resultatul alegerilor generale nu a corespuns așteptărilor contelui Szapary. Fără îndoială, cabinetul dispune de o majoritate indestulatură, totuși aceasta majoritate nu e numai numeric slabă, ci și foarte slabă în viața ei morală și în solidaritatea ei. Un semn al situației foarte schimbate este zelul, cu care toate nuanțele opoziției se pregătesc de luptă. Vorbirea, ce a ținut-o contele Albert Apponyi în Cașovia este străbătută de o rezoluțiune răboinică. Cu deosebire critică el plaual guvernului de a țermuri libertatea discutiunilor prin aceea, că în locul lui Pechy, care e ținut de om fără energie, a designa de președinte al camerei pe un fost fișpan volnic. Opoziția e pe deplin decisă, ca în privința aceasta să nu cedeze nimic, și modul de luptă a fost foarte feroc, de aceea există o alianță între diferitele opozițiuni. Intenționează a voiti, ca membrul din partid independent Iosef Madarasz, ca președinte de vârstă să facă o importantă enunțatiune. El se opune ceremonialului, care ce e drept dela 1867 și în alte țări e în vigoare, totuși ceremonialurile de sute de ani ale Angliei și Ungariei se contradic, căci în Ungaria parlamentul național nu se deschide în parlament, ci în castelul regelui. Afacerea aceasta în sine nu este de importanță, dér procedura lui Madarasz e un simptom mai mult, de a arăta în ce fel de dispozițiune privește opoziția acestă sesiune.

Foile străine aduc șcierea despre un discurs al împăratului Vilhelm II ținut cu ocazia unui prânz festiv în Brandenburg. În vorbirea sa, împăratul

germană dize, că în timpul din urmă s'a iscat războiul obicei de-a neliniști guvernul în activitatea sa. Jignirea aceasta, dize împăratul, în mulți nasce gândul, că Germania este țera cea mai nenorocită și mai rău guvernată în totă lumea, și în ea este un chintă a trăi. Ar fi mai bine, decât clevetitorii nemulțumiți și-ar scutura praful german de pe călcăie și s'ar nisui a se scăpa câtă mai curând de aceste raporturi miserabile, căci lor și-ar ajuta prin aceasta, ér nouă ni-ar face mare bine. Noi, dize apoi împăratul, suntem într-o stare de tranșită; Germania crește încă, trecând din copilăria în tinerețe și dora e timpul ca să ne liberăm și de bôlele copilăriei. Trăim timpuri agitate, dér vor veni și zile mai liniștite, decât poporul se concentrează în sine, și decât se încrede în Dumnezeu și în lucrarea cinstită și desinteresată a domnitorului său. Eu imi iau nouă putere din convingerea, că d-vôstră urmăriți cu simpatie lupta mea, pentru ca să pot continua și mai departe această muncă. — Impăratul apoi dize: Suntem chemați spre lucruri mari; eu vă conduc la zile gloriose, de aceea nu stricați bucuria simțită pentru lucrarea în interesul binelui public prin fécări sau prin coterii de partidă. Vorbele deșerte nu folosesc nimic. Vorbelor îndreptate contra direcției nouă și a conducătorilor săi, răspund scurt și hotărât: direcția mea e bună, corectă și o voi urmări și mai departe. Astfel își sfirși împăratul discursul său.

*

În zilele trecute s'au ivit mai multe turburări de muncitori, care n'au ce lucra. Astfel de turburări s'au înscenat în Viena și Roma, ér acum după cum ni-se telegrafiază, s'au întâmplat turburări și în Berlin. În ziua de 25 Februarie s'a ținut o adunare în Berlin la care au luat parte peste 3000 de muncitori fără lucru. Aceștia după aceea au pornit pe stradă și sosind înaintea palatului împăralesc, strigară: „Impăratul să se arate!“ Într-o stradă s'au iscat o încăerare cu poliția, cu care ocaziune au fost arestate mai multe persoane, ér mulțimea apoi se împrăscia.

SCRILE ZILEI.

— 14 (26) Febr.

Fapte frumoșe. Din Valhidă ni-se scrie cu data 5 Februarie v. c.: „Lumina aprinsă nu se pune sub broc, așa și fața bună nu e cuvințiosă a se ascunde sub perdea. De aceea vă rugăm, D-le Redactor, a înșira în diarul, ce-l redigați, o faptă demnă de imitat. Éta-o: Duminecă în 2 Februa-

rie c., preotul nostru, d-lă Teodor Borza, în ființa de față a poporului întreg a pus temelie unui fond parochial-școlastic, punând la dispozițiunea comitetului parochial de aici 20 fl. v. a. și 40 metrete cucuruz, obligându-se până va fi în viață a contribui la numitul fond pe fiă-care an câte 23 metrete cucuruz. Tot d-sa a mai dăruit cărți bisericești și alte ornamente pentru înfrumșetarea bisericii în preț de 50 fl. Pentru acestea din partea poporului prin subscriși i se aduc mulțămitele cele mai călduroșe, dorindu-i multe zile senine și fericoite. — Ioan Vlăduțu, învățător; Iosiv Radu, curator.

—x—

Emigrări. Din comitatul Vesprimului au plecat zilele acestea 140 persoane la America. În 23 Februarie au trecut prin Praga. — În adunarea comitatului Zemplin s'a cetit o ordinațiune a ministrului de interne pentru țermurirea emigrărilor la America. Ministrul ordonă a se ține în evidență emigranții și cere dela solgăbirii să-i comunice, ce influință are emigrarea asupra raporturilor economice. Adunarea comitatensă a decis însă, ca să nu se dea ascultare ordinațiunii ministrului și a mai luat deciziunea, că deorece funcționarii comitatensii sunt prea încărcăți cu lucrul, ordinațiunea ministrului să se dea reuniunii economice spre studiere.

—x—

Un document prețios. Cetim în „Timpul“, că d-lă V. A. Urechia a dăruit bibliotecii Academiei române din Bucuresci un prețios document, care constă din o scrisore a împăratului Leopold al Austriei, din anul 1692, către Brâncoveanu-Vodă, tratând despre alianța acestuia cu Austria contra Turciei.

—x—

La alegerea de balotagiu pentru colegiul II de senat din Brăila a reușit d-lă Vasile P. Sassu, opozițional, întrunind 105 voturi.

—x—

Reuniunea română de gimnastică și de cântări din Brașov. Atragem atențiunea membrilor Reuniunii române de gimnastică și de cântări din Brașov, că Duminecă în 16 Februarie v. la orele 3 p. m. se va ține adunarea generală a acestei Reuniuni pentru anul 1892 în edificiul gimnasiului român din loc. La această adunare se va face și alegerea unui nou comitet al Reuniunii.

—x—

Duelul în Ungaria. Pe lângă influența, nona etc. au izbucnit în Ungaria și bôla așa numită „duelomania“. Acestă bôla a început să bantue mai cu seamă prin cercurile politice, necruțând mi-

avea. La asta a grăit în curte, să vedă: are trebuință de slugă, că de casă și de olatele ei, i-se împărea.

Găzdogoiul era un nēm de „slugă belesce“, la care nici o slugă nu putea mâna mai bine de o lună, de o săptămână: deci imbierea lui Ianușu, — că asta-i era numele, — era ca dată cu bobii.

— „Locu este — dize el — dér uite cum e lumea asta: în doi pieri, că pe nime nu poți ține fără dreptate și nu sciu ai tu dreptatea asta?“

— „Am!“ dize Ianușu scormonind în straiță după cartea de slujbă.

Tocmela s'a făcut din două-trei vorbe și a doua zi stăpânul îi dete patru boi, plugu, grapă și-l trimese la ogor, că era vremea să are su sēmăntă.

Ianușu înjugă boii la plug și prinde a ara. Dér lui de lucru, cum mergea, nu prea îi plăcea: boii i-se păreau slabi și sporul puțin. Prinde dér a mâna boii mai pe placul lui și până la prânz doboră doi și-i țipă afară.

Sorele era bine sus și el se pune

pe așteptarea prânzului. Inșă a cõe de trei-ori pe zi totă câte 8—10 pite, nu i lucru de-un cės—asta o înțelese și el, érá vremea, mai ales la ararea su sēmăntă, fiind scumpă, că dela asta aternă de multe-ori pita anului viitor, ca să nu facă pe stăpânul său de pagubă, mai mâna în doi până-i dobori și pe aceia și-i țipă afară.

Atunci i-a sosit carul cu merindea: șapte pite și un lipiu și-o clisă și o căldare de lapte. Ianușu făc fole și trase un voinic de somn, érá după ce s'a sculat, a prins plugul de cooș și a arăt el în puterea lui dela mēdăși până la ujina cea mică douăspre-dece lanțuri de pământ.

Când a fost la ujina, a mers după grâu și a sēmăntă, apoi a prins grapa de lanț și când ziua se bătea cu noptea, pământul a fost grăpat.

Și a slujit în trei luni, și în trei luni a mâncat totă binele dela stăpânul său, de n'a rămas numai în doi boi.

Stăpânul său, când s'a vedut în câtă îi stă trēba, s'a sfătuit cu muiera: ce a fi și cum a fi, că pentru ei

nu bate vântul a bună. „De cumva-lă mai ținem o săptămână — dize — ne mănă și ești doi boi; trebuie să scăpăm de el, dér cum?“

— „Scapă așa, că-i dă drumul“ — dize nevasta și s'au înțeles să-i dea drumul.

Sera vine Ianușu acasă de unde a fi fost, se uită în poiată, pune boilerul pe nopțe și se bagă în casă.

— „Auți, Ianușu fētul meu, — dize stăpânul, — eu vedu, că mai mult nu-să stăpân de tine, că nici nu am de lucru, ce să-ți dau după puterea ta, nici am iosag pe placul tău și în urmă étă-ne, că nici buccăciore nu-să; fără tu te du încătrău te-a îndrepta Dumnezeu și-ți cota stăpân, care să fiă harnic să te stăpănescă.“

— „Ba nu, stăpânul meu, — dize feciorul — cum să mă duc dela dumneta acuma, când ai ajuns serac? Să te las să trudesci singur? Nu mă duc dēu, că de-om vedé, că-i rău și rău în lume, punem securile pe mâna și-om merge la șingur amēdoi, apoi las' că ni-om cota noi și așa câtă să macine trei guri de pe o zi pe alta.“

— „Ba tu te du și te du, fētul meu, că eu mă țip la popa, să-ți facă carte bună și ți-oiu da plata deplină.“

La astea vorbe Ianușu nu putu să dică alta, decât: „nici-i șagă, nici-i risu, numa hainele-să de strinsu“, și s'a dus încătro l'a îndrepta Dumnezeu, să-și afle stăpân, care să fiă harnic să-l stăpănescă.

Acuma érá încep el a corinda în sus și'n jos, ca firu'n ițe, până ajunse la un domn mare, domn de pământ, care avea puste și birși și era gazdă.

Aici se duse de-a dreptu'n curte și întrebă: este loc pentru el între birși?

— „Este — dize domnul, — numa să fi om, că la mine plata ți-a umbla, lucrul din mâna nu ți-a pica; dér ai carte?“

— „Am!“ și-i dete cartea.

— „Bine-i“, dize domnul érá, „de astăzi și până la anul ești birșu la mine; cartea-mi place. Măne vei primi patru boi, cartă, plugu, securi și ce se cade la un birșu, și împreună cu ceia-

niștri, deputați, redactori de ziare, mari proprietari etc. Acum băntue această bolă și printre funcționari. Despre un asemenea cas se anunță, că doi funcționari dela fabrica de tutun din Ciongrad s'au bătut în dueli cu săbiile până când amândoi au fost greu răniți. Ba despre unul dintre acestia se dice, că după ce se va însănătoși, va mai avea încă câteva dueli. — Ce să-i faci, în sângele ungurească zăcă mulți microbi ai „duelomaniei“!

—x—

O invențiune pentru căile ferate. Suntem informați din sorginte sigură, dice „Timpul“, că d-lu Brahu din Tergu-Măgurele, picheru la căile ferate române, a inventat un macaz (schimbător de cale) mult mai simplu, decât cel existent, astfel, că prin aplicarea lui nu numai că se va pute realiza o mare economie în material și manoperă la construirea lui, dar cu deosebire, nu vor avea loc derailări, chiar decât schimbătorul n'ar fi manevrat de nimeni, ci lăsat în voia întâmplării.

—x—

Studentii străini la Paris. Secretarul general al comitatului de patronaj al studenților străini, d-lu Paul Melon, a întocmit o statistică cu privire la studenții din străinătate, cari au studiat la Paris în timpul dela 1880—1890. Din statistica aceasta se vede, că în Paris au studiat în timpul acesta 2002 studenți străini. Dintre acestia din România au fost 406, dintre cari 208 la drept. Cei mai puțini au fost din Germania și Belgia.

—x—

Copilă fără mână. Femeia Ana, soția lui Grigore Tărăbuș din comuna Stolovan, județul Gorju (România), a născut o fată fără mână stângă. Atât copilă, cât și mama sunt sănătoase.

—x—

Statistica școlară în Boemia. Ziarul „Deutsch. Volksbote“ publică următoarele: În gimnaziile germano-boeme din Boemia, au studiat în anul trecut 3922 școlari, dintre cari 1226 Jidovi. Academia de comerț din Praga a fost cercetată de 209 Jidovi și 180 creștini. Între abiturienții din anul 1891 au fost 949 Cehi, 369 Germani și 205 Jidovi.

—x—

Poporațiunea Rusiei, după statistica cea mai nouă, este de 114 milioane 372,520 de locuitori.

—x—

Homes & Fey. Forțe interesante sunt producțiunile acestor doi artiști, cari au întreținat toate țările pentru ca să arate știința lor și să demasca pe spirițiști, cari susțin, că pot invoca spirite. Dintre multele producțiuni ale a-

cestor doi artiști amintim „Mediul legat“. D-na Fey este cu nise funii tari atârșe și-și întinde mâinile pentru ca să fie bine legată de câțiva domni din public, cari se oferă după plac de a face aceasta. În urmă îi legă mâinile îndărăt și o mai legă deosebit de un scaun. Jură împrejur este un paravan roșu în semicerc, închis cu perdeu verde. Se convingă toți, că nimeni nu este acolo, nu poate intra. Dér în curând se aud în căsulia această șgomote, șuerături, ér pe deasupra căsului sunt aruncate diferite obiecte, de o mână nevățută, căci mâinile domnei Fey sunt strins legate. Perdeu se dă la o parte și publicul nu vede nimic, decât pe d-na Fey legată pe scaun. Această producțiune nu și-o pot explica nici cei mai inteligenți bărbați, deoarece toate se eșecută cu o artă uimitoare în mod estraordinar de repede. Un deosebit interes merită și „mediul vățător“. D-na Fey cu ochii legați se dă pe un scaun. D-lu Homes se amestecă printre publicul din sală și cere obiecte, pe cari d-na Fey le ghicesce cu o acuratețe uimitoare. Așa d. e. d-lu Homes ia în mână oșornicul pe care lă predă un domn oșcare și întreabă pe d-na Fey, ce are în mână? Ea răspunde esact, spunându tot-deodată și câte ore și minute arată și seria și numărul fabricatului, care e însemnat pe ciosornic. Tot asemenea se întâmplă și cu alte obiecte, d. e. programe, bani de hârtie, de argint etc. D-na Fey spune cu esactitate ce fel de bani etc. sunt și spune până și numele de pe cartele de vizită ale d-lor din auditoriu.

Acești doi artiști, cari așa de curând și-au câștigat simpatia publicului, vor da Duminecă în 28 Februarie n. c. o reprezentațiune de esplanare în sala Redoutei. În această reprezentațiune de adio, se va explica esperimentul „Mediul legat“, care a făcut aici atâta senzațiune, și anume cu scena deschisă și la iluminare deplină; precum și „mediul vățător“. La această reprezentațiune muzica orășenească complectă va eșecuta în pauză diferite piese, pentru distrațiunea publicului. Recomandăm on. public această reprezentațiune de adio a simpaticilor artiști, în care se vor explica toate esperimentele.

Din suferințele fraților noștri dela Niru.

Din comit. Sabolciu, Febr. 1892.

On. D-le Redactor! Năcăjitu iau péna, pentru de-a Vă mai înșoița despre voluiciile nesfirșite ale urmașilor lui Atila, a căroră furie de maghiarizare pare că merge tot crescându.

Inspectorul unguresc de școle — unu Slovacu maghiarizat, care nici nu

știe vorbi bine unguresc — caută toate mijlocele de-a persecuta învățământul românesc și pe conducătorii săi; el vizitează școlile românești totu mereu și cu o furie nespuse atacă pe conducătorii poporului nostru, dicându-le, că sudaoromaniști din cauză că „cutéză“ a vorbi românește cu poporul român.

Așa d-le Redactor, vorba românească este venin pentru Maghiarii de pe Niru, și acestu venin îi face prea adese ori să-și eșe din sărite și atunci se aruncă apoi asupra conducătorilor români, cu o furie nespuse, acuzându-i, că ei sunt cauza, că poporul român aș își vorbesce limba cu mare bucurie deși-i atacat în totu minutul de câte unu „mortu de fôme“, care se dice a fi Maghiaru; ba ce e mai multă, poporul român nu se știe a vorbi în limba sa cea dulce nici în locuri publice, ca pentru pildă la tîrgul dela Dobrișin, unde-i aud pe Români de pe Niru vorbindu românește, chiar așa, cum vorbesce pentru esemplu la unu tîrgu românesc din Ardélu seu din Banat: Aceasta este o dovadă, că pe Niru poporul român își păstrează cu fală limba sa dulce și datina străbună.

Cu ocaziunea vizitei școlii române din Niru-Adon, în ziua de 24 Novemebre, inspectorul unguresc de școle a intrat în școla română, condusă de d-lu învățat. Georgiu Basiliu Vancu, și aflându-l propunându în limba română, l'a atacat de loc cu vorbe proște unguresc: că cum cutéză a propune în limba română aici în comitatul Sabolciu? Bravul învățator însu de loc l'a tăiat cu câteva cuvinte, încât de mână i-a eșit pîrul prin căciulă. D-lu învățatoru adevă la vorbele lui șoviniste i-a răspuns, că în școla d sale nu se află nici unu puiu de Unguru și nici nu se află nici unu Român de aceia, cari să nu știe românește, din contră, se află destui prunci de Români, cari nu știe de locu maghiaru. La aceste cuvinte inspectorul cu o furie nespuse începe a întreba pe mulți școlari începători, ca cum îi chiamă, fiesce în limba maghiaru, dér s'a înșelat amar, deoarece nici unu răspuns n'a căpătat din simpla cauză, că nici unul din școlarii întrebați n'a știut unguresc; întrebându împintenatul de inspectoru pe acești școlari, că știe vorbi unguresc, fiesce-care din ei a răspuns, că nu știe decât numai românește

Răspunsurile acestea întru atâta l'au înșurțat pe inspectorul, în cătu n'a putut grăi nimic și împreună cu notarul comună, care încă era de față au eșit din școlă amenințându pe bravul învățatoru cu cuvintele: „majd lesz gondom magára.“ (Acușa mă voi îngriji eu de d-ta.)

După aceea a mersu la școla condusă de d-lu învățatoru Traianu Muresanu. Acolo asemenea a rămasu neîndestulit, de-șree și acea școlă românească e condusă în spiritu naționalu românesc; pe d-lu învățatoru însu îl persecută cevaș în mai puțină măsură, fiindcă vorbesce limba maghiaru tocmai așa de perfectă, ca și densusu.

Apoi fanaticul inspectoru regesut cutéză a publica prin foile maghiare din Sabolciu, că conducătorii poporului românesc de pe Niru sunt „agenți plătiți.“ Și fiind-o în Niru-Adon nu sunt nescăiva școli pompoșe și mărețe, împintenatul de inspectoru amenință pe Români, că dacă nu-și vor zidi școli corăspundătoare, încă în acestu an li vor lua școlile și atunci vor zidi ei școli comunale. Dér ar face bine Mihaldi, decât inspectorul s'ar îngriji deșcolile lor unguresc, cari nu sēmănă a fi școli, ci mai mult nise cotețe. Astfel p. es. în comuna vecină curatunguresc școla este într'o stare atâtu de rea, încât nu se poate numi școlă, pe când cea din Niru-Adon este față cu ea palat românesc; totu așa e și școlă unguresc din Balkany, orașu unguresc, ș. a. Cea mai bună școlă pe Niru este cea românească din Săn-Georgiu Abran. Mai bine s'ar îngriji decât inspectorul de școlile sale unguresc, nu numai totu de cele românești.

În fine mai amintesc, că în numărul dela 14 Fauru alu ziarului „Nyirvidék“, d-lu inspectoru se laudă, că nu peste mult va da ultima lovitură Românilor, adevă: va înșina kisdodvuri; de-altmintealea în Niru-Aciadu este deja înșinat, și acuma dice d-lu inspectoru, că va lua măsură pentru a se înșina și în Niru-Adon și în Săn-Georgiu Abran asemenea curse periculoșe pentru Români, a căroră grabnică înșinare de-altmintealea și guvernul o întefesece.

Unu Vultur de pe Niru.

In causa alegerilor.

Intregalde, 21 Februarie n. 1892.

Onorate d-le Redactor! Din cercul Ighiului s'a publicat în prețita noastră „Gazeta Transilvaniei“ (Nr. 27) unu raport sub titlul: „Mituir și abuzul la alegeri.“

Nu pot să trecu cu vederea acelu raport, fără să nu-mi dau și eu părerea, deoarece partea din urmă a raportului mă privesce deaprop și pe mine, fiind și eu unu din primarii, ce se ținu de cercul Ighiului.

Se dice adevă la fine, în raportul amintit: „Amu avutu și comune brave, unde alegătorii, afară de birae, nici unu n'a participat la alegere, precum Telna, Șardul și altele.“

lăți vei merge la pădure, că am nise șinguri și trebuie purtate acasă.“

— „Bine-a fi, domnule meu, stau eu la ori ce lucru, numai să am iertare, mă rog, că boii mei să fi ai mai tari și carul meu bine ferecat, căci eu nu-s omul, care să-mi facu jocu din lucrul stăpânului, umplându carul cu unu țintaru.“

— „Ei-va, fétul meu“, și în altă di i se dete patru boi ca patru mătăhalițe, unu caru inferecat până la cea din urmă țandură și împreună cu ceilalți birși se duse la pădure, punându-și merindea: șapte pite și-un lipiu și-o clisă și-o căldare de lapte — în caru.

În pădure, decât au ajunsu, birșii întoreu carule la șinguri și prinde a-și încărea fi-care carul lui. Dér Ianușu, care ar fi măsurat hălele după puterea lui, nu înceta a-i mustra, că-și facu risu de domnule ducându-i așchițe în locu de lemne și-i injura de morțe, să aștepte până și-a imbuca merindora, că le încarcă elu carule.

Birșii, se înțelege, n'aveau voia să asculte după sfaturile lui, ei-și încărcă carule și-lă lăsară acolo. Atunci Ianușu

prinde a stringe la șinguri până a strinsu vre-o două-spre-șee și le-a datu focu, ca să-și picătorească pita. Descarcă merindora din caru și începându pe lângă oja de desubtu, despica din pită totu rôte-rôte și le așcă pe lângă focu. Împlântă apoi clisa într'o organă și picătorește.

În astă vreme birșii scot lemnele până la unu locu, unde se nămoliră cu totul și nu era chip să le scotă, până nu le vedu Ianușu năcazul și le veni în ajutoru.

— „Grijiți voi numai la rudă, să mergă bine pe drum“, — strigă elu supunându-se cu umărul la cărâmbul dinapoi și le scose pe toate două-spre-șee câte au fost în drumul mare, fără cel puținu să-lă fi trecut măcaru sudorile.

Birșii numai clătinău din cap și din acelu césu îi luară frica, de nu i-ar fi grăit unu cuvânt de scădere pentru lumea totă.

Când se întorse îndărăt, să-și încarce și elu carul, vede că patru urși îi încolțiră boii toți patru.

— „Măncăți, măncăți, — dise elu,

că țî trage voi în locul lor; voi măncăți, voi îi plăti!“ Cu acestea, fără a-i turbura măcaru cu unu cuvântel, se dă la copacii cei mai mari, smulgându-i chiar din rădăcină și-și încarcă carul cu țepuși până au tăiat rôtele su greutatea lor până în osi. Atunci smulse unu fetanașu mai tineru de bătu și apucându după urși, i ajunse pe unu colnic, — umflăți ca patru cimpoi urieși.

— „La jugu, bale! — strigă; după ce ați măncat boii domnului, haideți să ducem lemnele acasă... Așa d-șu, fătaților: totă mănecăre își cere sudora; înșirați-vă din spinare: as Lomba, ho Sime... și-i înșingă din organă de le pârăiau oșele.

Când a fostu la locul cel mai rău, iese Necuratul în chipu de ciosu înainte lui și căutându pricină de certă, îl sfădesce pentru ce a smuls lemnele cele mai frumoșe?

— „Pasă de aci, omule, dise Ianușu, să nu-mi facu zăbavă din ce am întârziat, că de unde nu, de pielea ta bine nu s'a alege.“

— „Mergu, mergu“, răspunde Ne-

curatul rumpându o leucă și smulgându cuiul dela rôtă.

— „Nu așa, Iudo!“ strigă acuma Ianușu; „înapoi și ține de unde-ai stricat: umărul la leucă, degetul la rôtă.“

În urmă ajunse acasă.

— „Da ce ai făcutu Ianușu?“ întrebă domnule, care chiar împărția nise porunc în curte.

— „N'am făcutu nimica, ci mătăhalițele astea mi-au măncat boii și i-am prins în locul lor, da-să mai tari decât boii domnului.“

— „Da omul acela ce a făcutu?“

— „Mi-a eșit în cale, domnule, mi-a ruptu leuca și mi-a scos cuiul din rôtă; gândescu, că nu-i facu nedreptate, că l'am pus să țină de unde a stricat.“

— „Slobode-lă, fétul meu“, dice domnule, „c'omă merge la rotaru și ni-a face leucă nouă și slobodi și boii aceia, că ni-omă cumpăra noi alții.“

Domnule însu-și o luă cu buna dinaintea lui, căci vedea, că cu reul împotriva puterii și hăbăuciei lui nu departe a duce-o.

D-lu corespondentul, dicendū cuvintele „afară de birae“, lasă a se nfelege, că biraele din cercul Ighiului tôte ar fi luatū parte la alegere. Acesta însă nu este adevărat. Subscrisul, primarū în comuna din munții apusenī curatū românescă Intregalde, ca Romānū verde, care totdeuna am ținutū, ținū și voiu ținē la nēmulū meu românescū, declarū solemnē, că eu n'am participatū la alegere de locū. Dēr nu numai eu, ci nici preotulū, nici invēțatorulū și nici unū puu de Romānū din Intregalde n'a luatū parte la alegere, rămānendū cu toții pe lângă decisiunile conferinței din Sibiu, deși eu încă cu o sēptēmānă înainte am primitū ordinū dela mai marī, ca pe diua alegerei sē mē prezentezū cu alegătorii în Ighiu. Aceste vorbe au intratū însă pe o urechiā și totū atunci au eșitū pe cealaltă.

Ași fi doritū, ca d-lu corespondentū sē numescă cu numele pe toți acei notari și primari, cari au călcatū în picioare hotărârile conferinței din Sibiu, ca astfel sē se cunoscă oile din oaie.

Le-amū scrisū acestea, ca sē scie fiă-care Romānū adevăratū, cum ne-amū purtatū noi alegătorii din Intregalde față cu alegerile, promițendū, că și pe viitorū ne vomū purta totū așa de bravū.

Iosifū Nestorū,
primarū comunālū.

Intre comunele romānesci, cari s'au purtatū foarte bravū la alegere, numără și Cisteiulū romānū de lângă Blașiu. După cum ni-se scrie, nici unū alegătorū romānū din această comună n'a luatū parte la alegere. Insu-și primarulū, deși omū fără carte, a sciutū sē respingă cu disprețū ademenirile mai marilor sēi, cari n'au fostū în stare nici într'unū chipū sē-lū silēscă a călca solidaritatea noastră națională. Lauda această are a-o mulțami poporulū romānū din Cisteiu vredniculū sēu preotū Maximū Hulea, despre care ni-se scrie, că cu mulț zelū și-a sciutū însufleși poporulū pentru hotărârile conferinței noastre naționale.

Cu deosebire ne-a bucuratū însă purtarea bravilorū alegători romāni din comuna Periceiu, în Sēlagiu. Fiindō în această comună se află ca la o sută de alegători romāni, corteșii maghiari de tōte colorile s'au pusū pe lângă Romāni, ca sē i corumpă cu ori ce prețū. În dimineța diiei de alegere, corteșii guvernamentali colindară din casă în casă, oferindū câte 5 fl. de unū votū, ēr în ajunulū alegerei se presentă în comună marele corteșū Bartha Miklos, redactorulū șovinistulū diarū ungurescū „Ellenzék“ din Clușiu. D-lū Bartha ținū cu Ungurii din Periceiu o adunare, în care-i

indemnă ca sē voteze pentru candidatul opoșionalū Lazar Istvan. La această adunare a fostū invitatū printr'o deputațiune de 4 membri d-lū invēțatorū românū I. Olteanu, pe care d-lū Bartha începū sē-lū laude, că e invēțatorū bravū și alte câte și mai câte, numai sē-lū căștipe pe partea s'a. Dēr tōte înzadarū. Bravulū invēțatorū a sciutū sē-i dea corteșului ungurescū răspunsulū convenitū și pe lângă tōte svircolirile, pe lângă tōte vorbele dulci la adresa Romānilorū și pe lângă tōte colindările corteșilorū maghiari pe la ușile unora și altora, poporulū romānū din Periceiu a rēmasū neclintitū pe lângă hotărârile conferinței noastre naționale din Sibiu și pe când alții lingeau tăierele cu tocană ungurescă dela Șimleu, pe atunci, cum ni-se scrie, bravii Romāni din Periceiu au statū acasă și și-au vēțutū de afacerile lorū. Onōre Romānilor din Periceiu și conducătorilorū lorū!

In cerculū Căldului mare, după cum ni-se scrie, mulți dintre Romāni nostri dela Nirū au fostū duși la alegere; dēr între ei fost'au și de aceia, cari au rēspectatū cu sântēniā solidaritatea noastră națională. Alegătorilorū romāni din poporū li-s'au plătītū câte 20—30 fl. de votū și pentru a-i putē prinde mai ușorū în ghiare, opoșionalii unguri au trimisū printre ei corteși de aceia, cari sciū vorbi romānesc. Aceștia în totū timpulū corteșirilorū au vorbitū cu poporulū numai romānesc, ba dēcă au diu vre-o vorbă ungurescă din gura unui Romānū, numai dēcātū îi diceau: „nu vorbi unguresce mēi, că dōră tu ești Romānū!“ Cu vorbe de acestea, ni-se scrie, că vēnau satanele unguresci după voturile frațilorū nostri dela Nirū.

Produțiune poporală.

De lângă Muntele Semnicului, 16 Febr. 1892. Onorabilū Redacțiune! Una dintre cele mai plăcute seri ne procură Reuniunea de cântări „Unirea“ din Varadia, cu concertulū datū în 14 Februarie n. N'am sciutū, ce sē admirū mai tare: a-curateța esemplară în cântări a bravilorū coriști, sēu zelulū și abnegațiunea neobositulū lorū conducătorū, a d-lui Romulus Iorgoviciu, teologū absolut. Cele patru cântări din programū au fostū executate peste tōtă așteptarea, întâmpinate fiindū din partea publicului, cu furtunose aplause. În „Dorulū“, sollo, acompaniatū de corū mutū, d-lū invēțatorū Ioanū Bogdanū din Oravița, a seceratū frenetice aplause; d-sa are unū tonū foarte plăcutū și melodiosū și este unū tenoristū bunū.

După concertū a urmatū piesa tea-

trală — „Cinel-Cinel“, comedī într'unū actū de Alexandri. Diletanții, deși în genere se cam genau, vēdēndu-se, că cu toții se luptă cu greutatea începului, totuși peste totū se pōte dice, că au jucatū bine. D-lū Iova Branca în rolulū „Sandu“ a reprezentatū foarte bine pe boerulū bētrānū, însă nu pe bētrānulū cam surdū. D-lū Pan Fabianū în rolulū lui „Gaurū“ a jucatū bine, cevași însă cam prea mecanicū. D-ra Floare Ivanoviciu în rolulū „Florică“, era de totū drăgălașe; rolulū și-l'a studiatū și predatū foarte bine. D-ra Maria Minda în rolulū „Smarandita“ și D-ra Petra Birlea, o fetiță foarte istētă și drăgălașe, în rolulū „Tincuța“, ambele au reprezentatū foarte bine pe boerițele în pitoresculū costumū țrānescū. Aceste dimpreună cu d-rele Maria Staja, Ana Staja, și Eva Birlea formau o prea frumoșă cunună pebină și le sta de minune bine, cāntāndū și jucāndū.

Inima ori cārui bine simțitorū trebuie sē recunoscă, cumcă această Reuniune este la înălțimea chiamării sale, ēră bravii, ei coriști suntū cu toții pētrunși adēncū de mândria, care trebuie sē o aibă fiesecare coristū romānū, căci dēnșii suntū sfetnicii luminei poporului și dēcă și astăzi ar cuteza cineva a trage la îndoielă puterea de viētă a poporului romānū, aceluia nu-i trebuie, dēcātū sē vēdă și sē asculte unū concertū datū de plugarii romāni, și-lū asigurāmū, că se va rușina a mai susținē așa ceva.

Deci voi, coriștilorū romāni, arătați și mai departe lumei, că sunteți vrednici de numele ce-lū purtați și vē siliți și mai departe a merge înainte, căci a vōstră este mândria, lauda și onōrea, ēră a noastră e mângaierea. Dea Dumnezeu Sântulū, ca sē Vē putemū vedē mai de multe ori dāndū astfelu de probe îmbucurătoare despre talentulū și hărnicia vōstră ca coriști romāni.

Cu tōtă mulțumirea trebuie aci sē constată, că publiculū a fostū foarte numerosū și alesū, ēr petrecerea a duratū până în dior de diua în cea mai frumoșă ordine și cu mulț veselie.

Unū participatoriu.

Telegramele „Gaz. Trans“.

(Serviciulū biuroului de cor. din Pesta.)

Berlin, 27 Februarie. Numērulū prāvāliilorū jefuite erī de cătră muncitorī este de 14; mai multū de 100 persoane au fostū arestate, multe au fostū rānite.—Anarhiștii din München au inscenatū de nou aglomerațiunī pe stradă, cari au fostū împrāsciate de polițiā, cu bajonetele pe pușcă. După ameați eși împēratulū călare. Mulțimea

lū salută cu strigāte de „Sē trăieșcă!“ Sēra s'au întēplatū din nou aglomerațiunī pe strade.

Paris, 27 Februarie. Senatorul Loubes, a primitū misiunea de a forma cabinetulū și se dice că cabinetulū a și fostū constituitū. Rouvier, Freycinet și Ribot și pās-trēzā portofoliurile avute.

Sofia, 27 Februarie. Nu mai încape nici o îndoială, că la atentatulū în contra lui Vulkovici, e vorba de unū atentatū politicū.

Constantinopolū, 27 Februarie. Vulkovici a reposatū în urma ranelorū primite.

(Agentulū Bulgariē Dr. Vulkovici, întorcēndu-se pela 7 ore sēra la agentura s'a, a fostū atacatū lângă pōrtă de cătră unū individū necunoscutū, care îi implantă unū cuțitū în cōpsa stāngă. Individulū se făcū nevēțutū. Vulkovici și scōse însuși cuțitulū din rană. Scōrea despre acestū atentatū a făcutū o impresiune penibilă în Sofia).

HIGIENA

Beția.

Acēstă patimă este multū lățitā și bine cunoscutā în poporulū nostru; ea pōte fi consideratā, ca una din bōlele cele mai primejdiōse, cari te omōrā fără sē bagī de sēmă, ba, lucru ciudatū, te ademeneșce și te secă, ducēndu-te din veselie în veselie.

Pentru această am crețutū de folosū a scrie aceste rēnduri și a arāta, cari suntū urmāriile cele triste ale acestei viclene bōle, cu dorința, ca cei ce mai au vreme sē se gāndescă la sântatea lorū, sē urmeze sfaturile date mai la vale.

Beția, numitā în sciință *alcoholismū*, este o stare bolnāviciōsă care provine din bēturile spirituoșe bēute în mēsură prea mare, cari otrāvescū corpulū omenescū. Aceste bețuri suntū spiritulū, vinulū, rachiulū, țuica și basamaculū. Mai suntū și altele pe cari nu le mai pomenimū din pricinā, că ele nu suntū așa multū cunoscute în poporū.

Otrāvirea prin bețuri spirituoșe este de douē feluri: *acutā*, sēu *cronicā*. Otrāvirea acutā este beția adevēratā cu tōte gradele ei, pe cātă vreme cea cronicā constā în îmbolnāvirea unui mare numărū de organe cum suntū: stomaculū (rīnza), ficatulū (maiulū), creerulū, rinichii și altele, cari se stricā,

La cātāva vreme după această într'o sēră vine rēndulū la elū, sē dea boilorū. Căci la domnulū acela așa era luatū obiceiulū, sē trecă hărănitulū boilorū peste nōpte în rēndulū argașilorū, dela birisū la birisū.

În sēra aceea dēră a fostū rēndulū lui. Dēr și sāturate-i-a, de nu li-arū fi trebuitū altă māncare în vēcū, dēcă nu i-ar fi luatū sēma isprava de cu bunā vreme! Fără mēsurā și cumpētū în tōte lucrurile lui, și acuma cuprinse jumētate căpița de fēnū în brațe și-o îfundā în poiată pe boi, de nu se vedea nimicū din ei. Mai marele peste birisū în tōtā nōptea trebuia sē caute, ce făcū boii și cum suntū hrāniți... adecă de astă-datā aflā boii murindū su fēnū.

Îndată a sciutū că-i trēba lui Ianușū și se dă cu toți birisii sē scōtā fēnulū. O di și-o nōpte totū a scosū și bine că pe a treia di pe prānșiorū a fostū gata.

— „Acum, dice domnulū, nu trebuie pusū la nici unū lucru mai multū, că-lū trimitū în orecātrān, sē-lū potopescū, piērā de ce-a peri.“

Diminēța i dā prānșulū, cātă a fostū sē mānce: șēpte pite și-unū lipiu și-o

olisă și-o căldare de lapte; îi mai dă o pāreche de opincī dupitā și o după*) mare și-lū mână în Codru-pustelnicū sē adune porcii la sare.

Codru-pustelnicū era locū de perire pentru verice sufletū de omū și domnulū l'a trimisū anume cu cugetulū, că a peri și a scāpa de elū. Dēr Ianușū nu scia de frică și nici că s'a opritū până o bunā poștā în Codru.

Aici prinde a striga după porcarū, dēr la strigātele lui numai fierēle-i rēspundeau. Totū merge, totū merge pe aci pe unū colnicū până se lovesce cu capulū de unū ciungū de lemnū.

Se uitā'n susū și în virfulū ciungului vede unū ursū.

— „Mēi“, dice, „da tu ești porcarulū domnului?“

Ursulū strimbă din botū și începe a mormāi.

— „Bētū ești, ori cum ești, fērtate? Haida josū, că m'a mānatū domnulū sē ducemū porcii la sare.“

Ursulū de cōle pare-ți că nici nu-lū aude.

— „Stāi! dēcă nu vīi de voiā bunā,

după—clopotū mare, ce se pune pe boi.

că-i veni cum nu-i vrē“, și smulgēndū o organă ilū șterge josū pe ursū.

— „Hi mēi!“ dice, „că tu ești cu patru picioare și domnulū nu ți-a trimisū numa o pāreche de opincī! Dēr stāi, că îndată îți faciū eu douē din ea, că precum vēdū, nu ești mare în picioare.“

Grāindū așa, taie opincile în douē și face douē pārechī de opincī; le îngurgă și le potriveșce pe picioare.

— „No“, dice, „acuma stāi aci până mē duōl la tērgulū de Lēgānă-teiu, sē-ți cumpērū curele și ciaplaue, sē te încalță.“

Tērgulū de Lēgānă-teiu era teiulū celū mai de aprōpe, de pe care beli o grāmadă de cōjă, apoi veni îndērētū.

„Așa; acuma adă picioarele înocē și sē nu te clātesci până te încalță, că de nu, încă astăzi i ajunge sē vēți pe moșulū tēu.“

Ursulū înzadarū se frāmēnta sē scape, că Ianușū nu l'a lāsātū din mână până nu l'a încalțătū, de umbla ca celū ce calcă pe ace: totū ciumpāvindū. După acestea îi smulge o organă și lui în locū de bātă și dice: tu te du pe din susū și totū adunā cătră mine căți i

afla, că eu mē ducū pe din josū și-oiu totū aduna cătră tine până vomū stringe turma întrēgă.“

Se duce ursulū încātrān i-a arātatū, ēră elū trece pe de cea parte.

Totū stringū, totū stringū până la ugină, când e la ugină iesū cu turma întrēgă: ursū, lupi, vulpi, lei, tigrii, ce dihāniā pōte fi numai într'unū Codru pustiu. Iesū cu turma la largū și vede acolo unū leu bētrānū-bētrānū și mare cātū o cămilă.

— „Uitā mēi, dice, că āsta și-a perdutū dupa; hai sē i-o punemū a noastră!“

Ursulū sta neclātītū ca unū stanū cu organa pe umērū și nici sē ciulēscă odată din urechi n'a ajunsū până Ianușū pune dupa pe grumașii leului și strigă: 'nainte!

Se ia leulū înainte, turma după elū; Ianușū și ursulū se punū de douē laturī.

La trei diile trimite domnulū șēse cātane înaintea lui, sē vēdă vine, ori perit'a pe acolo?... adecă ecă Ianușū cu cātă bală în lume.

Spaimă și grōză cuprinde pe cātane și îndată o tulescū la fugă ca de vēntōse mānați.

dându omului bețiv un chip deosebit și ducându-l încetul cu încetul la moarte.

Beția propriu zisă, este o înțărțire a creierului produsă prin înghițirea unei cantități de beuturi spirtose prea mare, pentru firea și puterea omului. Mai iute se îmbată omul când bea spirt; vinul, țuica și basamacul îmbată mai cu anevioia, fiind-că nu sunt beuturi așa de tari. Unii oameni, mai slabi de fire, se îmbată foarte repede și cu puțin, — totu astfel și cei dedați la beuturi, séu cei cari béu pe nemâncate.

Beția are 2 grade: La început orice beutură spiritoasă te învesește; îți dă o simțire de bine din cele mai plăcute, în care uiți năcazul și sărăcia: te face vorbăreț; îți însufleșește privirea, totu ce vești îți place, tóte le vești în bin'e, îți ageresce mintea, gândirea se face repede. etc.

Aceste semne bune și plăcute, după ce beția adevărată s'a produs, se înlocuesc cu altele rele și foarte supărătoare: te cuprinde o durere de capu strasică, mintea ție-șe tîmpesce, umbli clătîndu-te în tóte părțile, ca și când pămîntul s'ar mișca, te simți rău grozav, apoi te apucă vîrsăturile, cari sunt foarte acre și cu un miros tare de spirt, séu de vin. De obicei vîrsăturile te ușurează și sunt urmate uneori de urdinare. Tóte acestea sunt semne de otrăvire. Starea de beție ține câte-va césuri; omul își revine la sănătate, după ce a dormit și a nădușit, dér totu mai are greutate la capu și ore care stricaciune de rință.

Beția în gradul al 2-lea este mai strasică; omul cade, ca și când ar fi mort, de unde se dice în popor: este *beat-mort*, séu *mort de beat*, fără nici o simțire; poți sé-lu arđi, sé-lu înțepi, fără sé simțá, — răsufarea îi este sfărăitoare, mânil și piciorele reci, — fața vînetă. Deșteptarea se face mai cu greu, decât în gradul I-iu și durerea de rință ține mai mult.

Décá omul s'ar îmbata odată séu de multe ori, ori mai de multe ori în viața lui, dér la intervale foarte mari, acésta n'ar fi mare lucru, n'ar fi așa de păgubitoră sănătăței lui. Inșé, décá cineva se îmbată adese-ori și una după alta, séu décá bea în tóte zilele o cantitate prea mare de beuturi spir-

tuose, chiar și décá nu se îmbată atunci elu își sdruncină sănătatea încetul cu încetul și pe nesimțite, până ce móre. Acestu sfișit ilu au toți bețivii de meserie și otrăvirea lor se face încetu (alcoholismu *cronicu*.)

Este sciutu, cá spirtul introdus în corpul nostru este datu afară, o parte prin rinichi cu udul, prin sudore și prin bojoci (plămâni), iar altă parte se arde în lăuntru nostru; dér pentru ca să ardă, elu întrebuințéază ore-care cantitate de oxigenu, care ar fi slujitu la arderea țesuturilor noastre și din acestu punctu de vedere spirtul, luat în cantitate mică în unele împrejurări face bine, inșé abuzul de spirtu aduce după sine cele mai mari stricaciuni, cáci înainte de a eși din corp și până a nu se arde, elu circula în sange cu ajutorul cáruia atinge tóte organele noastre, le atacă și aduce stricaciunile, pe cari le vomu arăta îndată.

Omenii slăbiți, prăpădiți, rău hrăniți, precum și acei cari béu pe nemâncate și cari trăsesc în împrejurări igienice rele, cum se întâmplă cu țeranii noștri, se otrăvesc mai repede și se îmbolnăvesc mai de grabă.

Iată acum suferințele bețivului: Acestu nenorocitu are adeseori durere de capu cu ameteală, mintea i-se tîmpesce, devine moros și arțăgos, somnul i se turbură și are visuri rele, inșpăimântătoare, în cari vede șoreci ori alte dobitoce ciudate, cari i-se parú cá alérgă séu fugú pe patul lui. Simțurile i se tocesc, nu mai deosibesce bine lucrurile, puterile i-se slăbesc și este cuprinsu de un felu de *tremurătură*, mai cu sémă la degetele mânilor, și cari îi tremură mai tare diminéța până nu a început sé bea și cari se vedú foarte bine când îl punem sé și întindă mânil cu degetele drepte și depărtate unele de altele. Mai târziu mintea i-se strică, până ce ajunge la *nebunie* cu furie și apoi cu tîmpelă.

Bețivul n'are poftă de mâncare, are dureri la inimă, arsuri pe pieptu, rigăituri și altele, apoi este cuprinsu de vîrsături, diminéța pe nemâncate. Are dureri pe sub coste, mai alesu în partea dréptă, unde se află ficatul, care se strică. Glasul bețivului se răgușește, mai cu sémă diminéța; elu tușește și scuipă multu, resu-

flarea i-se îngreunéază la cea mai mică oboséla și peptul i-se bate (palpitațiuni). Bețivii sunt supuși la aprinderi de plămâni (bojoci).

Bețivul se cunoște de departe; fața lui este roșie, înflăcărată, nasul și obraji roșii-vineți; câte odată fața-i este palidă, pămîntoasă. Unii sunt slabi, alții sunt grași și pântecoși. Dér și acésta cu timpul, după ce li se strică organele, mai alesu ficatul, slăbesc și cadu în *bóla de apă* (dropicá, ascită) din care numai scapă.

Viața bețivului se scurtéază, elu móre prin stricaciunea organelor, ori printr'o bóla ore-care, ce la elu este mai periculoasă decât la alții; unii se omoră singuri, ca sé scape mai iute de suferințe.

Din aceste se vede foarte bine cátu rău aduce beția; pe lângă degradare și îndobitocire, ea scurtéază viața. Din punctul de vedere socialu, beția este și mai periculoasă: ea înmulțesce fără-de-le-gile, sinuciderile și crimele; copiii bețivilor se îmbolnăvesc de epilepsia, ori de nebunia; poporul în locu de a se înmulți se stinge și sărăcia se ține de mână cu beția.

Tratamentul: Când omul este beat mortu, celu mai bun lucru este sé-i dămú cafea séu *oțetu de țipirigú* (acetatu de amoniacu) din care vomu pune 10 grame într'unu paharu de apă cu zaharu și-i vomu da sé bea la totu sfertul de ceasu câte 1 lingurá. Décá avem *spirtu de țipirigú* (amoniacu lícidu) atunci punem în paharu numai 2 grame și dăm tot așa. Bețivului îi recomandăm ca sé se lase *din bună vreme* de acestu uritu obicei, sé se reîntórcă la unu *traiu regulatu și cumpétatu*, sé facă băi reci, sé muncéscă la aeru curatu, cáci altă scăpare nu este. Prin acésta nu voim sé dicemú, cá omul sé nu bea de locu; bețivii spirtoși sunt de folosu muncitorului când sunt luate *în cantitate mică și în timpul mîncărei*. Vinul este celu mai bun, apoi țuica; vinul și țuica încălđescu sangele și dau putere.

„Apărătorul Sănătății.“

Regule pentru viața.

De B. Franklin.

— Lenea séménă cu rugina, cáci se prinde de omu mai curéndu

decátu lucrul, pe când cheia, care o folosesci desu, rămâne totu lucie.

— Décá iubesci viața, atunci nu prăda timpul, cáci viața este făcută din acésta materiá.

— Lipsa grijei strică mai multu ca lipsa sciinței.

— Décá timpul este celu mai scumpu dintre tóte lucrurile tale, atunci timpul pierdut este dauna cea mai mare, fiind-că timpul pierdut nu se mai reîntórcé, ér ceea ce noi numimú „timpu destul“, adese-ori se dovedesce a fi foarte puțin.

— Condu-ți tu afacerile și nu lăsa sé te conducă ele pe tine.

— Lenea se tărăe atât de încetu, încátu o ajunge sărăcia.

— Incunjură desfătările, cáci ele și așa te urmăresc.

— Lasă-ți fără supraveghiare lucrul și-ți lași punga deschisă.

— Décá voesci sé ai unu servitoru credinciosu și în tóte cörspunđetóru, atunci servesce-ți singuru.

— Noi n'avem sé fimu numai harnici, ci cu harnicia noastră trebuie sé împreună constanța, tária și grija; afacerile sé ni-le păzimú cu proprii noștri ochi și sé nu ne încredemú în alții.

— Nici-odată n'amú vedutu unu pomu desu mutat sé fiá roditoru; séu o familiá eșindú desu la plimbare și totuși sé-i succedă lucrurile așa de bine, ca la acela, care își grijesce de casa lui.

— Culcă-te de timpuriu, scóla-te de diminéța: acésta face pe omu sănétosú, avutu și înțeleptu.

— Cine se nutresce numai cu speranța, e amenințatu cu fómea.

— Omul harnicu nu móre de fóme. În casa omului harnicu sărăcia privesce, ce-i dreptu, inăuntru, inșé nu cutéază sé între; cu atât mai puțin ilu conturbă executorul de dare, séu servitorul dela judecătória. Harnicia plătesce datoriile.

— Și cei mai tari stejari cadu de lovitură repetite.

Blașiu, Februarie 1892.

Marla.

Lâna de lemn.

Séu inventatu de tóte soiurile de produse spre a înlocui lâna séu perulú, alú cărorú prețu este prea ridicatu. Étu acum vine lâna

— „O, Dóme“ — dicu după ce au ajunsu acasă, — „vine Ianușu cu atáta bală, de ne mănca cu curți cu totu.“

Pe domnul însuși l'au umplutu forii și-i trimise inapoi cu rugămintea, sé lase turma inapoi, cá nu-i gata sarea încă.

— „Bine-i“, dize Ianușu, décá nu-i gata sarea mai potú páscáli o lécă pe aci pe margine de codri, „dér tu grijă — dice cátră ursu — și vești sé-i păstoresci bine, cá mâni ori poimâni vinu după ei, décá s'a gata sarea, și de-a lipsi vreunulú, și-oiu flocaí cojoculú.“

După aceste merge acasă și-și mănca máncarea: șépte pite și-unu lipiu și-o clisă și-o cãldare de lapte.

Dér domnul se vorbesce cum sé scape de elu, cá din cátu bine a avutu, rămase în patru boi-juncani și anulú încă n'a fostu trecutú bine de jumétate.

Era acoloa o fântána pársítá și în ea unu bálauru cu șépte capete și dice: te gatá Ianușu, cá-i merge sé cureți fântána ceea.“

Ianușu nu scia sé dicá „ba“ la nimica și décá a gátatú de mánca, se duce la fântána și prinde a țipa apa până a ajunsu la bálauru.

— „Ni ni méi“, — dice — „da tu ce cauți aicea?“

Bálaurul umblă sé-lu omóre, inșé Ianușu ilu și prinde de capuri și-lu aruncă afară, de totu se sfarmă, și curățesce đeu elu fântána.

Domnul érá trimite la elu șése cá-tane, sé vadă acolo-i ori mánca-l'á bálaurul?! „De-o perítu“, dice, „mulțamítá Domnului; de n'a perítu, cercați și lăsați pe elu o petró de móră din cele ce suntú lângă fântána, sé márturisimú... din sécure toporiscea.“

Mergú cá-tanele la fântána și décá-lu află curățindú, prindú de-o petró de móră, ce era lângă gárdinile fântánii și cu mare greu o aruncă pe elu, sé pérá, cá asta învătăturá au cãpétatú.

Inșé omul cugetá una și Dumneđu face alta: Ianușu ține palma înainte petrii și-o aruncă afară, de îndată omorá trei cá-tane, pe doi îi chilăvesce, unul a scãpatú sănétosú.

Merge cela acasă și spune ce au páțítú.

— „Vai! cum l'omú potopi“ — se vaieră domnul, — cá câte am sciutu, tóte le-am oercatú cu elu?! Mai am sé-lu trimitú la móră, și de n'a peri nici

acolo, atunci straița și bâta-i a noastră.“

Vine Ianușu acasă.

— „Da gátat'ai, fétulú meu?“ întrebă domnul.

— „Gátatú.“

— „Chiar bine, cá-i merge la móră, sé faci o lécă de făríná, cá n'avemú mácínatú.“

— „Mergú, mergú, domnulú meu, numai sé bucătárescu una-doué, cá mi-s'a lăsatú aerulú ala greu pe plămâni și p'aci era sé-mi fiá réu.“

Móra era stăpánitá de Necuratulú și din vremi, Dumneđu scie de când, nime nu s'a apropiatú de ea până acum. Necuratulú făcea peste putință mácínatulú în ea. Și acuma cu drépta ținea de una, cu stángha de alta mătáringá a roții și cu genunchii de ursulú morii, sé nu se întórcă.

— „Méi“, dize Ianușu, „nu ție-a fostú de ajunsu organele ce ție-am datú, érá ești aci?“

— „Érá da, cá-sú pe moșia tatii făcute.“

— „Unde ție-i adevérulú?“

— „In mână.“

— „Și a meu!“ dice Ianușu și cátu

ai da cu amnarulú odatá, mână svírrr... cu elu cátu colo; ...apucá apoi ruda cea de ferú a morii și-lu inșingá peste spate ala clopó.

— „Da mai umbla-vei“, dice, „pe unde scii, cá umblu eu?“

— „Numa nu mé omori“, cincăiesce Necuratulú, „cá am prunci și muieré, cá până-i lumea nu mé vești, pe unde-oiu scii cá umbli tu.“

Astfelú ajunsu Ianușu singuru stăpánu peste móră; tórná în coșu, mácíná și merge cu făríná acasă.

Și a slujitu în trei pátrări de anu și când s'a plinitú alú treilea pátraru, domnului din totu binele lui nu i-a întrecutu numa atáta, cu cátu sé și cumpere unu fluerú și o coșarú cu negoțu.

Atunci s'au despărțítú. Dér ce s'a întâmplatu cu Ianușu de aci înainte, nu sciu, cá am prinsu povestea de códá și o-am aruncatú în ogradá, și-am începutú a o 'mbláti, sé mé 'nvețe a minți și m'a învătătu pân' aci. Când am ajunsu aci, i-se rupse códá și se rupse și povestea mea.

Betfia, 1892.

Kevary.

lemnului, care se face într'unu modu foarte simplu din bucățile (aschiile) prea măruntite provenite dela despicarea lemnurilor. Acestu produsu este prea răspânditu în America de 4 ani, pe când întrebuințarea sa este foarte restrinsă încă în Europa. Americanii se servescu de lâna de lemn pentru împachetări, pentru facerea unor saltele și pentru înlocuirea cârpeilor la curățirea mașinilor, pentru filtrațiuni, și în alte multe aplicațiuni, cercându pentru fiă-care din aceste întrebuințări speciile de lemnu cele mai convenabile. Aschiile de lemnu de tôte felurile potu servi la fabricarea lânei de lemnu, și mașinile potu să debiteze pe di până la 450 chilogr. Lâna de lemnu pentru împachetatu este cea mai economică, fiind-că și paiele de multe-orî sunt umede, și fênul cuprinde de multe-orî nisce cotoare, care nu se rupu și care împiedecă împachetarea. În curelăriă, tapiseriă, lâna lemnului este materia cea mai clasică și cea mai de preferatü altorü materii, când provine din lemne reșinoșe, fiind-că nu absorbete umiditatea și gonesce insectele.

După numeroșe analize, mai multe spitale au adoptatü lâna lemnului la mobile, la perini etc. Domnii Anton și fii din Flensburg vindu prea bune mașini pentru fabricarea lânei de lemnu. Acestă mașină, foarte simplă, lucrăz ușorü și potu să fiă condusă de unu copilü. Indată ce lemnul este pusü în mașină, nu mai e nevoie de a-lu mai ținê.

Acestă mașină potu să producă 250—450 de chilograme, în timpü de 12 ore de lucru, de lâna fină de lemnü. Forța motrice a acestei mașini variéză între unu și 2 cai. Mașina lucrăz tôte lemnele, fiă ele rotunde, pătrate séu plane, dér lungimea bucăților să nu trecă peste 47 cent., și grosimea peste 14 și jum. cent. Mașinele de acestü soi dau servicii însemnate în țêrile împădurite și pretutindenü în munți, unde locuitorii potu să fabriceze lâna de lemnü tötă iërna.

P O V E Ţ E.

Conservarea obiectelorü de lemnü și de piele. Se scie, că obedele și spițele dela rôte, de-arü fi făcute din lemnü ori câtü de bunü, când dau în căldură se uscă, ér când trecü prin apă se umedescü. Apa sbetü în lemnü, la căldură evaporéză și lemnulü în urma acesta se uscă și se stringe, în timpü ce iërna, apa din lemnü îngheță și prin acesta spițele și obedele se umflă. Astfelü spițele și obedele totü stringându-se și umflându-se mereu, e lucru firesc, că rôtele se hodorogescü și se strică. Pentru a împedeca acesta celü mai bunü mijlocü este, ca spițele și obedele rôtelorü, până când suntü încă nouș, să se ungă cu oleu de carbolü caldü, din care să i se dea lemnului atăta, câtü potu suge în elü. Obedele, spițele, cum și ori ce unelte de lemnü, devinü cu modulü acesta de trei și de patru-orî mai trainice, deörece oleulü-carbolicü străbate așa de tare în lemnü, încätü apa nicü odată nu mai potu intra în elü. Oleulü-carbolicü mai are apoi și însușirea, că scutesce lemnulü de prea mare uscăciune.

Totü așa stă lucrulü și cu obiectele de piele, cari decă până suntü încă nouș se ungü cu unșore, care împedecă intrarea apei

în piele, devinü moi și durabile. Cea mai bună pentru acestü lucru este așa numita „vaselină“, care e preparatä din oleu mineralü. Decă o părechia de cisme nouș, séu o părechia de papuci, îi ungemü cu vaselină, ei ținü celü mai puținü de trei-orî mai multü și pielea rămâne totdeuna möle. De sine se înțelege apoi, că și talpa, decă vremü să dureze multü, trebuie să o ungemü cu vaselină. Timpulü apoi, când trebuie să se repete ungerea cismelorü, depinde dela întrebuințarea lorü. De-almintrelea asta de sine se vede.

Nu este economicü a cruța așa-déră aceste oleuri, deörece prin cruțarea acesta putemü economisi numai câțiva creițari, pe când prin procederea de mai susü putemü economisi floreni.

Ingrijirea găinilorü de ouatü. Prima recerintă pentru ca găinilorü cu ou să le mergă bine este, ca cotețulü lorü să fiă bine făcutü, pe câtü se potu să fiă aședatü spre mädădi și să fiă caldurosü. Când afară frigulü este de trei grade, găinele se ocrotescü în cotețulü lorü și decă acesta este curatü și destulü de caldurosü, adese-orî găinele ouș tötă iërna. Ca așternutü cea mai bună este pléva, séu nisce paie măruntë; așternutulü însé trebuie schimbatü adese-orî și pe lângă aceea nu este eritatü să lipsescă din cotețulü găinilorü nicü varulü. Cele mai bune pentru acestü scopü suntü sfărimateurile vechi de varü de pe părete. Prăjinile, séu rudurile, pe cari se culcă găinile, trebuie să fiă aședate astfelü, ca găinele de de-asupra să nu murdărescă pe cele de desubtu. În cuibulü, unde ouă găinile, trebuie să punemü câte-unü „ou de ghipsü“, adecă în scörța unui ou de găină se varsă ghipsü, și acesta este apoi oulü de ghipsü, care decă se pune în cuibulü de ouatü, găinile nu-și însușescü obiceiulü de a sparge oușle și a mânca din ele. Mai bine ouă găinile în anulüalü doilea; când suntü trecute de trei ani, nicü nu se plătesce a-le mai ținê, ba încă mai multü câștigămü, decă pe la sfirșitulü anulü alü doilea, când deja li-a trecutü timpulü celü mai bunü de ouatü, se ingrașe și se vendü. Pentru ca găinele să ouș și iërna, trebuie să le hrănimü bine; din când în când să le aruncämü și câte-o bucățică de carne, mai cu sémă decă aceea nu ne costă multü. De almintrelea ovêsulü prăjitü, orzulü și inulü au o putere iritătore și suntü o hrană escelentă pentru găini.

Cum se împedecă înflorirea prea timpuriä a persecilorü? Persecii suntü cei dintâi cari înflorescü primăvara și din asta causă rodirea lorü prea adese-orî este împedecată prin ingheturile de peste nöpte, care le atacă florile și-i facü necapabili pentru rodire. Înflorirea prea timpuriä a persecilorü însé se potu ușorü împedeca în următorulü modü: La începutulü iernei, cum ar fi pentru pildă în luna lui Decemvre, când pämentulü e înghețatü bine, rădecinele persecului se accperü cu gunoiu, séu mai bine dișü cu frunzișü. Sub acestü coperișü, pämentulü nu se desghiată așa curëndü și perseculü nu potu înflori prea de timpuriu. Zăpada însé și apa nu este bine să se așede peste acestü coperemêntü.

MULTE ȘI DE TOATE.

O eroină.

Era în anulü 1442, când Carolü celü audace, ducele Burgundului, impresurase cu o armată mare cetatea Beauvais (capitala departamentului franceșü Oise.) Locuitorii însé se opuseră și astfelü se hotări elü, să ia cu asaltü orașulü. Deja înaintarä vitejii Burgunđi până la întăriturile cele din urmă, ér între locuitorii domnea o mare zăpăcöelă, când o femeä se ivi și opri în locü pe fugari. Ochii ei schinteiau de mâniä și cu o voce puternică strigă: „Voi fugiți? n'aveți nicü unü rege? N'aveți copii? Fugiți voi, păcătoșilorü, eu singură mă voiü apêra!“ Cei agrăiți astfelü încremeniră. Ei cunoscutü pe acestă femeä, e concetățena lorü Jeanne Fouquet, numită Hachette. Curagiulü se întörse în inimile lorü. Ei urmară pe curagiösa conducătore și năvăliră din nou asupra dușmanului. Dér de trei-orî respinși, se refugiară êrăși în cetate. Inzadarü se încercă Hachette să-i îmbărbăteze. Femeile și copiii se refugiară în biserică, plângendü și vaitându-se. Hachette se urcă pe catedră: „Voi plângeți, dișe ea, în locü să lurați? Frica lăsați-o bărbaților! Apucați armele, pe cari le-au aruncatü ei. Decă suntü ei femei, haide să fimü noi bărbați. Cine are inimă să mă urzeze!“ Femeile entusiasmata apucară armele și sub conducerea Ieannei năvăliră asupra dușmanului. Acesta se spăriä și începü să șovăiescă. Deja se urcară pe ziduri, unü steagü burgundicü fălăia pe zidurile cetății, anunțandü victoria. Carolü celü audace însuși sta lângă stégü, ca să-lü apere cu lancea sa. Hachette se repede asupra lui și smulse repede stégulü. Acestă faptă eroică descuragiä pe dușmanü, dér însufleți femeile, ce apêrau orașulü lorü. Carolü se retrase cu ai săi și cetatea fü scăpată. În amintirea acestei eroine dispuse regele Ludovicü IX, să se facă în fiă-care anü câte-o procesiune în Beauvais, la care femeile mergeau înainte.

Regele calculatorilorü.

Cu dreptü cuvêntü s'ar puté da acestü nume tênerului Jacques Inaudi, fostü păstorü piemontezü, care după ce a fostü adusü la Parisü de unü antreprenorü de cafenele-concerte, atrăgêndü atenția mai multorü ömeni de sciințe, a fostü prezentatü deunădi înaintea Institutului Francei, unde și-a arătatü miraculoșele facultăți de a calcula, uimindü cu ele pe toți membrii institutului.

Unulü din membrii institutului, pentru a-lü pune la probă, îi propuse mai întâi problema următore: „A se găsi unü numêr de douș cifre, așa că diferența între de patru-orî cifra dintâiu și de trei orî cifra a doua, să fie 7, ér întorsü, numêrulü să fiă mai micü cu 18“. După douș minute de gândire, Inaudi răspunse cu siguranță: „D-lorü, soluțiunea, pe care o găsescü, e negativă; acestă problemă nu se potu face“. — Și avea dreptate! Fără a se fi lăsatü intimidatü de d. Gréard, care se prefăcea a crede în posibilitatea unei soluțiuni, ba merse până a se prefăce că scöteceștiunea dintr'o carte mare de aritmetică, Inaudi dăduse singurulü răspunsü posibilü.

Alți membri ai institutului îi dederă alte probleme, pe cari Inaudi le resolvă imediatü. D. Bertrand dându-și data nascerei, Inaudi îi spuse imediatü numêrulü zilelorü, septemănilorü, öreilorü, minutelorü și secundelorü, pe cari le vetușe până la 8 Februarie. Unü altü membru, d. Darboux, îi puse mai multe cestiuni din cele mai grele: „Produsulü lui 452 prin 538?“ — „243.176!“ răspunse apröpe imediatü Inaudi. Urmară douș întrebări puse de odată: „Pătratulü dela 4800, minus 1 împărțitü cu 6?“ și „Ce di era la 11 Martie 1822“. — Inaudi răspunse imediatü:

„Resultatulü operațiunei e 1.960; diua de 11 Martie 1822 era o Lunü“. Atuncü d. Darboux repede îl întrebă: „Poți să-mi spui unü numêr altü cărui cubü, plus pătratulü, să facă 3.600?“ — „E 15“, răspunse Inaudi imediatü.

După explicațiile date de Inaudi însuși, elü procedéză la operațiunile sale prin nisce calcule particulare, dér cu desăvêșire empirice și din care nu s'ar puté trage unü metodü practicü. Astfelü, de pildă, iată cum calculéză elü estragerea rădecinilorü:

— „Care e numêrulü, care la pătratü dă 14.641?“ îl întrebă unü membru altü institutului.

— „Forțe simplu“, răspunde Inaudi după câte-va secunde; „e 121 și iată cum îl găsescü: cautü mai întâi numêrulü, care multiplicatü cu elü însuși potu să dea acestü productü. Iau de pildă 100, care la pătratü dă 10.000. Nu e de ajunsü; iau atuncü 120, care imi dă 14.400. Totü nu e de ajunsü; de öre ce însé acum nu-mi mai rămâne de câtü 241, îndoescü numêrulü 120, care plus o unitate imi dă 241, pe care îl adaögü la 14.400—14.641. Rădecina este deci 121“.

După terminarea ședinței Institutului, s'a numitü o comisiune, care să examineze, decă n'ar fi cu puțină să se întrebuințeze Inaudi la verificarea unorü calcule de astronomiä ori de asigurare. Comisia a fostü compusă din trei geometri, unü astronomü și doctorulü Charcot, care a făcutü o primă constatare anatomică: „Am pipăitü“, raportă elü, „craniulü lui Inaudi; am constatatü pe linia mediară o creștă și am convinsgerea, că Inaudi nu se putea sustrage necesității de a calcula. De micü copilü, fără să și dea sémă, elü trebuia să adune, să multiplice fără a-și da măcarü socotêla de felulü raționamentului, căruia își supunea spiritulü.“

Inaudi, piemontez de nascere, după cum am spusü, se va naturaliza franceșü. („Timpulü“.)

Calendarulü septemănel.		are 29 zile.	
Februarie.	Calendarulü Iulianü	Calendar. Gregorian	Sörete
1892	Pilele septem.		risăre așune
Dum.	16 Mart. Pamfile	28 Leandru	6. 40 5. 45
Lunü,	17 Mart. Teod. Tironu	29 Romanus	6. 39 5. 47
Mărți,	18 Par. Leonu Papa	1 Martie Albü	6. 38 5. 49
Mercuri,	19 Apost. Archipu	2 Sîmpliciu	6. 36 5. 50
Joi,	20 Par. Leonu	3 Cunigunda	6. 34 5. 51
Vineri,	21 Cuv. Timoteu	4 Casimir	6. 32 5. 52
Sămb.	22 + Ad. M. S. Eugenie	5 Friederic	6. 30 5. 53

Tergulü de rimători din Steinbruch. La 22 Febr. n. starea rimătorilorü a fostü de 134,827 capete, la 23 Febr. au intratü 3274 capete și au eșitü 938 rămânendü la 24 Febr. unü numêr de 137,163 capete. — Se notéză: maria ungurêscă veche, grea dela 46 până la 46½ cr. maria ungurêscă tineră grea dela 48½ cr. până la 49— cr., de mijlocü dela 47 cr. până la 48— cr. — ușorä dela 45½ cr. până la 47— cr. — Marü țêranêscă grea dela 45½ până la 46— cr. — de mijlocü dela 44½ cr. până la 45½ cr. ușorä dela 45— cr. până la 46— cr. — Marü de România Băkomy de grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociä grea dela — cr. până la — cr. însé transito ușorä dela — cr. până la — cr. transito dto țepösä grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociä dela — cr. până la — cr. Marü sêrbêscă grea dela 45—46 cr. transito, mijlociä grea dela 44½—45½ cr. transito ușorä dela 43½—44½ cr. Porci ingrașaiți de unü anü dela — cr. până la — cr., ingrașaiți cu cucuruzü dela — cr. până la — cr., ingrașaiți cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântăriți la gară cu 4½.

Publicațiune de licitațiã.

Comuna bisericească rom. gr. or. din Cernatul Săceleură, protopresbiteratul Brașovului, voind a'și edifica o școală din material solid, în urma în-cuviințării și aprobării planului de edificare din partea Ven. Consistoriu arhi-diecesan din Sibiu, cu data de 25 Ianuarie 1892 — Nr. 315 Epitrop. — spre scopul edificării, prin această escrie o licitațiune publică minuendă. care se va ține în edificiul școlii vechi gr. or. din Cernatul-Săceleură, Duminecă în 23 Faură st. v. (6 Martie st. n.) a. c. după prânz la 2 ore.

Doritorii de a întreprinde edificarea școlii au de a depune la mâna comisiunii licitatore în bani gata sau în hârtii de valoare acceptate ca ipotecă pu-pilară, — un vadiu de 10% a sumei de strigare, care este statorită pe baza preliminarului la suma de 7994 fl. 76 cr. — Asemenea și ofertele în scris, provădute cu cele recerute sunt a se adresa la comitetul parochial în Cer-natul-Săceleură.

Condițiunile dărei în întreprindere, planul și preliminarul referitor, se pot vedea în fiecare zi la oficiul parochial gr. or. din Cernat.

Cernatu, 12 (24) Faură 1892.

Comitetul parochial.

782,3—2.

— Avis —

Se caută un tănăr neguțator român, cu condițiuni foarte avantajoase, pentru o prăvălie din comuna Băsesci (Ilyésfalva) posta ultimă Szilagy Cseh în Silvania.

A se adresa pentru informațiuni, la d-lă George Popu proprie-tar în Basesci.

781,3—2.

Postavuri (Stofe) adevărate de Brünn

pentru primăvera și vera 1892.

1 bucată (coupon) de 3.10 metr. lun-gime, suficientă pentru un rând de	fl. 4.80 calitate bună	} lână adevărată
haine (rocă, pantalon și giletă	fl. 6.— calitat. cea mai bună	
costă numai	fl. 7.50 calitat. fină	
	fl. 10.50 calitat. cea mai fină	

Un cupon pentru un rând de haine negre fl. 7.— până fl. 10.— precum și materii (stofe) pentru pardesiuri, loden pentru turiști peruvienne și dosking negri, stofe pentru funcționari Kamm-garnuri fine etc. espedeză cu prețurile fabricii, depositul al fabricii de postavuri, bine cunoscut ca solid și real.

Siegel-Imhof în Brünn.

Mustre gratis și franco. Espedarea întocmai după mostre și garantată.

Spre atențiune! Publicului se atrage atențiunea asupra acelei împrejurări, că stofă aduse directă costă mai puțin, decât cele procurate pe baza costisitorului și cărți cu mostre fotografate. La acele prețurile sunt îndoit mai mari. Este de a se feri de șarlatani, cari recomandă resturi de stofe, și trimită apoi adevărate sdrențe, cari nu valorază nici plata creditorului.

778,20—3.

Ajutor grabnic și sigur

pentru

SUFERINTE DE STOMACH ȘI URMĂRILE ACESTORA!!

Mijlocul cel mai bun și eficace pentru mântuirea sănătății, curățirea su-curilor precum și a sângelui și pentru promovarea unei mistuirii bune este deja pretutindenea cunoscutul și plăcutul

„Dr. Rosa's Lebens-Balsam“.

Acest balsam preparat cu îngrijire din erburile alpine cele mai bune și tă-măduite se dovedește ca foarte folositor în contra tuturor greutăților de mistuire a cărei de stomach, lipsa de apetit, răgălele, congestiunilor, haemoroidelor etc. etc. În urma eficacității sale a devenit acest balsam acum un sigur și dovedit medicament de casă populară.

Sticla mare costă 1 fl., mică 50 cr.

Mii de scrisuri de recunoștință stau la dispozițiã!

FIȚI ATENȚI!!!

Spre a evita înșelătorii, faceți pe fiecare atent, că fiecare sticlă cu Dr. Rosa's Lebens-Balsam, care singură numai de mine este preparat după receta originală, este învelită în hârtia grosă albastră, care poartă în lungul ei inscripția: Dr. Rosa's Lebens-Balsam din farmacia „zum schwarzen Adler“, B. Fragner, Prag, 205—34 în limba germană, boemă, ungară și franceză, și cari provădute cu alăturata marcă „brieei luată sub scutul legal“.

Dr. Rosa's Lebens-Balsam

Veritabil se poate procura numai în Depositul principal al producătorului

B. Fragner,

Farmacia „Zum schwarzen Adler“
Prag 205—3.

In Budapesta: la farmacia I. von Török.
Tote farmaciile din Brașov, precum și toate farmaciile mai mari din mon-archia Austro-ungară au deposite din acest balsam de viață.

Tot de acolo se poate avea:

Alifa de casă universală de Praga

(Prager Universal-Haussalbe)

un medicament sigur și prin mii de scrisori de mulțămire recunoscut în contra tuturor inflamațiunilor, rănilor și umflăturilor.

Aceasta se întrebuițează cu succes sigur la inflamațiuni, la stagnațiunea lap-telui și întărirea țitelor cu ocaziunea întăririi copilului, la abscese, ulcere, pustule cu puroiu, carbuncule; copturi la unghie, la panariții (ulcerațiuni la degete, la întă-rituri, umflături, tumorea glandulelor limfatice, lipome etc. — Tote inflamațiunile, umflături, întărituri se vindecă în timpul cel mai scurt; la casuri însă, unde s'a format deja puroiu absorbă buba și o vindecă în timpul cel mai scurt fără dureri.

In cutiøre à 25 și 35 cr.

FIȚI ATENȚI!

De orice alifa de casă universală de Praga se imităză foarte des, faceți pe fiecare atent, ca singură numai la mine se prepară după receta originală. Această este numai atunci veritabilă, decât cutiørele din metal galbin, în cari se pune, sunt înfășurate în hârtia roșie pe care s'afle tipărită în 9 limbi esplicați-unea cum se se întrebuițeze. împachetate și în cartone vinete — cari sunt provă-dute cu marca fabricii de mai sus.

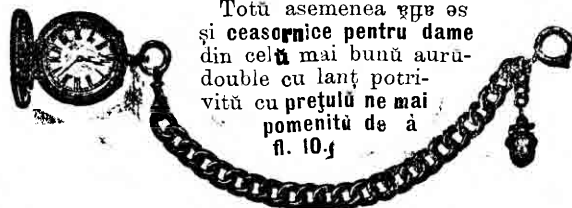
Balsam pentru auz.

(Gehör-Balsam)

Cel mai probat și prin multe încercări cel mai temeinic medicament pentru vindecarea auzului greu și spre redobândirea auzului perdut. 1 Flacon 1 fl. 603,26—20

Ocaziune!

Ceasornice-remontoir, adevărate englesesci, cu mecanism din cel mai fin nikel, cu două capace de aur-double, de tras fără chei, regulate pe minută dimpreună cu un lanț-panzer din cele mai noi și moderne asemenea din cel mai bun aur-double, amândouă la oaltă într'unu etui se capetă pentru numai a fl. 9.50 câtă timpă va dura proviziunea.

Totă asemenea șpe es și ceasornice pentru dame din cel mai bun aur-double cu lanț potri-vit cu prețulu ne mai pomenit de a fl. 10.

In casul decât nu convine se înapoiază banii fără pedecă. Pentru mersul regulat se garantează doi ani. Trimiteri se fac numai cu rambursă, sau trimițându-se prețulu înainte.

P. Perlberg, Wien, I., Fleischmarkt 14.

Estrasă dintr'o scrisore de mulțămită.

Cesornicul din aur-double l'am primit și sunt mulțămit. Vă rog a-mi trimite încă unu întocmai de aceeași mostră.

Alba-Iulia, 8 Febr. 1892.

784,3—1.

Nonus Porutin,

Oficiul la direct. de geniu.

Marea bancrută!

New-York și Londra n'au lăsată necruțată nici continentul euro-pen și marea fabrică de argintărie s'a văduț necesită să dăruiescă întregul ei deposit în schimbul unei răsplate mică pentru muncă. Eu sunt împunernicită să îndeplinesc acest mandat.

Eu dăruiesc

prin urmare ori cui, fiă bogat ori sărac, următoarele obiecte pentru mica sumă de fl. 6. 60. și adese:

- 6 cuțite fine de masă cu lamă veritabilă engiesă.
- 6 furculițe de argintă patentă americană dintr'o bucată,
- 6 linguri de argintă patentă americană,
- 12 lingurițe de argintă pentru cafea patentă americană,
- 1 lingură de argintă pentru supă patentă americană,
- 1 lingură de argintă pentru lapte patentă americană,
- 6 cesci Victoria engiesesci,
- 2 candelabre de masă,
- 1 strecurătoare pentru ceiu,
- 1 zaharniță,

42 bucăți la un loc.

Tote cele 42 de obiecte sus amintite au costat mai înainte fl. 40 și acum se pot cumpăra pe prețulu bagatelă de fl. 6.60. Argin-tul patentă americană este un metal alb, care își păstrează colorea argintului 25 de ani, despre ceea ce se garantează.

Cea mai bună dovadă, că acestă inserat nu e

o șarlataniã

mă simt îndatorat în public, că ori cine, căroia nu-i convine marfa îi trimită banii înapoi, nimenea însă se nu trecă cu vederea oca-siunea această favorabilă de-ași procura această garnitură pompoasă.

Se trimite numai cu rambursă postală sau cu trimiterea înainte a sumei.

Cu deosebire recomandă pratul de curățit aceste obiecte, o cutie dimpreună cu indicarea folosirei costă 15 cr.

P. Perlberg's Agentur

der verein. amerik. Patent-Silberwaaren-Fabrik,
Wien, I. Fleischmarkt No. 14.

Estrasă din scrisorile de mulțămită:

Sunt mulțămit cu trimiterea D-Vostră și Vă rog a-mi trimite din nou următoarele.

Triest, 28 Ian. 1892.

Eidler von Broschek,
c. și r. colonel.

Deorece cu prima trimitere am fost pe deplin mulțămit, vă rog a mai trimite alte 42 bucăți.

Gödölő, 12 Februarie 1892.

H. Petera,

c. și r. conducător de vânătoare

787,3—1.

Publicațiune de licitațiã.

La licitațiunea ce se va face în 2 Martie a. c. n. la 8 1/2 ore a. m. în bi-roul Brassói Első Takaré — és Önségélyző-Szövetkezet. (prima reuni-une de economii și ajutorare proprie din Brașov), strada Michael Weiss Nr. 14, se vinde celor ce vor oferi mai multă cu bani gata, tacămuri pentru masă, de argint, diferite obiecte de argint, cesornice de aur, lanțuri, cercei și inele, mai ales brășete prețioase cu diamanturi și brilante.

785,—1.